

POSTANOWIENIE

Dnia 19 lutego 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wojciech Katner

w sprawie z powództwa J. J.
przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Prezesa Sądu Rejonowego
w W., Prezesa Sądu Okręgowego w W., Prezesa Sądu Okręgowego w G. i Prezesa
Sądu Najwyższego
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 19 lutego 2014 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 9 stycznia 2013 r.,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od powoda na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 1800,- (jeden tysiąc osiemset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego,**
- 3) odmawia radcy prawnemu J. S. przyznania wynagrodzenia z tytułu udzielenia powodowi pomocy prawnej z urzędu.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 9 stycznia 2013 r. Sąd Apelacyjny oddalił apelację powoda J. J. od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 15 marca 2012 r., którym oddalone zostało powództwo o zasądzenie na rzecz powoda 100 000 złotych tytułem odszkodowania i zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych wynikłe z przewlekłości prawomocnie zakończonych postępowań sądowych przed Sądem Najwyższym, Sądami Okręgowymi w G. i W. oraz przed Sądem Rejonowym w W. Przyczyną oddalenia powództwa było niedopatrzenie się spełnienia przesłanek odpowiedzialności wywodzonej pozwem. Ustalenia faktyczne i oceny prawne Sądu pierwszej instancji podzielił Sąd Apelacyjny, uznając brak podstaw do przypisania wobec powoda czynu wskazanego w przepisach o ochronie dóbr osobistych (art. 23 i 24 k.c.) i odpowiedzialności odszkodowawczej z art. 417 § 1 k.c.

W skardze kasacyjnej pełnomocnik skarżącego z urzędu zarzucił zaskarżonemu wyrokowi naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 386 § 2 w związku z art. 379 pkt 5, art. 217 § 1, art. 244, art. 5 i art. 117 § 5 k.p.c. przez niezastosowanie, mimo że postępowanie było dotknięte nieważnością ze względu na pozbawienie powoda możliwości obrony jego praw; art. 385 k.p.c. przez niezastosowanie, mimo nieważności postępowania. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości, zniesienie postępowania w zakresie dotkniętym nieważnością i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, a także zasądzenie kosztów postępowania.

W odpowiedzi na skargę Skarb Państwa Prokuratoria Generalna Skarbu Państwa wniósł o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania, ewentualnie jej oddalenie, z zasądzeniem kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie może zostać przyjęta do rozpoznania ze względu na niespełnienie przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania pełnomocnik skarżącego uczynił najpierw wywód o znaczeniu prawa strony do sądu, posiadania

pełnomocnika z urzędu przez osobę pozbawioną wolności, a następnie sformułował zagadnienie prawne, powołując się na art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Sprowadza się ono do realizacji przez osoby pozbawione wolności konstytucyjnego prawa do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji), w sytuacji, gdy sąd stosując dyspozycję art. 117 § 5 k.p.c. oddała wniosek strony o ustanowienie dla niej pełnomocnika z urzędu i jednocześnie nie zarządza sprowadzenia takiej osoby na rozprawę, a druga strona reprezentowana jest przez profesjonalnego pełnomocnika, w kontekście dyskrecjonalnej powinności sądu udzielania stronom postępowania niezbędnych pouczeń, wynikających z art. 5 k.p.c., celem wyrównania nierówności stron.

Pełnomocnik powoda nie wyjaśnił, na czym polega zgłoszone zagadnienie prawne, które wymagałoby rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy. Nie ulega wątpliwości, że każdy obywatel ma prawo do sądu, sąd z kolei ma uprawnienie do rozważenia, czy nawet w razie odmówienia ustanowienia pełnomocnika z urzędu jest potrzeba zarządzenia sprowadzenia strony postępowania znajdującej się zakładzie karnym na rozprawę, ze względu na charakter sprawy, zasadność roszczeń itp. W wypadku powoda ma się do czynienia z ogromną liczbą pozwów przez niego wytoczonych organom państwowym, o czym jest wspomniane w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, przez co sądy rozpoznające te sprawy, w tym Sąd pierwszej i drugiej instancji w niniejszej sprawie miał rozeznanie, czy w tym wypadku sprowadzanie powoda na posiedzenie sądu jest konieczne i czy mogłoby mieć wpływ na wynik sprawy. Samo nie zarządzenie udziału powoda w rozprawie nie stanowiło ani naruszenia jego praw procesowych konstytucyjnie gwarantowanych, ani nie spowodowało nieważności postępowania (art. 379 pkt 5 k.p.c.), o której jest mowa w podstawie kasacyjnej zgłoszonej przez powoda i w drugiej przesłance wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania, podnoszonej przez pełnomocnika skarżącego (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.). Poprzez oddalenie wniosku powoda o przeprowadzenie na rozprawie w dniu 15 marca 2012 r. dowodu z akt sprawy, jako nieznanego procedurze cywilnej i ogłoszenie wyroku pod nieobecność powoda pozbawionego wolności, mimo nieposiadania profesjonalnego pełnomocnika i nie uczynienie co do tej czynności procesowej „niezbędnych pouczeń”, jak to określa pełnomocnik w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania, nie stanowi o spełnieniu przesłanki nieważności

postępowania. Udzielenie pouczeń, które akcentuje pełnomocnik realizować może zasady równości stron w postępowaniu cywilnym wtedy, gdy miałyby to jakiegokolwiek znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, a tu nie miało to miejsca.

Z tych względów jest oczywiste, że nie zostały spełnione przesłanki powoływane przez pełnomocnika skarżącego we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania, o których stanowi art. 398⁹ § 1 k.p.c. To uzasadnia odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. i zasądzenie od powoda kosztów z tytułu postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 w związku z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.

Ze względu na niespełnienie obowiązków pełnomocnika z urzędu w sprawie niniejszej nie zostały zasądzone wnioskowane koszty za udzielenie powodowi nieopłaconej pomocy prawnej. Pełnomocnik z urzędu, będący radcą prawnym zapewne zdawał sobie sprawę z tego, że okoliczności, które miał na uzasadnienie wniosku nie spełniają żadnego z warunków prawnych, o których mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c. i że wnoszenie skargi kasacyjnej jest bezpodstawne. Jeżeli zatem profesjonalny pełnomocnik ustanowiony z urzędu może przy zachowaniu należytej staranności zawodowej stwierdzić brak podstaw do wniesienia skargi, w czym mieści się także bezpodstawność wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na niespełnienie przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., to powinien sporządzić opinię, o której stanowi art. 118 § 5 k.p.c. Niesporządzenie tej opinii w sytuacji, gdy to powinno nastąpić wobec bezpodstawności skargi i wniosku o jej rozpoznanie wskazuje na nienależyte wykonanie obowiązków pełnomocnika z urzędu i nie uzasadnia przyznania mu od Skarbu Państwa wynagrodzenia za udzielenie nieopłaconej pomocy prawnej.